ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)
της 18ης Ιουνίου 1998 *

Στην υπόθεση C-208/97,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον Francisco de Sousa Fialho, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, μέλος της ίδιας υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

προσφεύγουσα,

κατά

Πορτογαλικής Δημοκρατίας, εκπροσωπουμένης από τους Luís Fernandes, διευθυντή της νομικής υπηρεσίας της γενικής διευθύνσεως Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων του Υπουργείου Εξωτερικών, και João Lopes Fernandes, διευθυντή της νομικής υπηρεσίας του Εθνικού Ινστιτούτου Υδάτων, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο την Πρεσβεία της Πορτογαλίας, 33, allée Scheffer,

καθής,

που έχει ως αντικείμενο να διαπιστωθεί ότι η Πορτογαλική Δημοκρατία, κυρίως, μη θεσπίζοντας εντός της ταχθείσας προθεσμίας όλα τα αναγκαία νομοθετικά, κανονιστικά και διοικητικά μέτρα για να συμμορφωθεί προς τις διατάξεις της οδηγίας 84/156/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 8ης Μαρτίου 1984, για τις οριακές τιμές και τους ποιοτικούς στόχους όσον αφορά τις απορρίψεις υδραργύρου σε τομείς άλλους εκτός του τομέα της ηλεκτρολύσεως των χλωριούχων αλάτων των αλκαλίων (ΕΕ L 74, σ. 49), ακριβέστερα δε μη καταρ-

* Γλώσσα διαδικασίας: η πορτογαλική.

τίζοντας τα ειδικά προγράμματα που προβλέπει η οδηγία αυτή, και, επικουρικώς, μη ανακοινώνοντας αμέσως τα μέτρα αυτά στην Επιτροπή, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 189, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ καθώς από τις διατάξεις της οδηγίας αυτής,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους H. Ragnemalm, πρόεδρο τμήματος, G. F. Mancini, J. L. Murray, G. Hirsch και K. M. Ιωάννου (εισηγητή), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Léger
γραμματέας: R. Grass

έχοντας υπόψη την έκθεση του εισηγητή δικαστή,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 2ας Απριλίου 1998,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 30 Μαΐου 1997, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων άσκησε, δυνάμει του άρθρου 169 της Συνθήκης ΕΚ, προσφυγή με αντικείμενο να διαπιστωθεί ότι η Πορτογαλική Δημοκρατία, κυρίως, μη θεσπίζοντας εντός της ταχθείσας προθεσμίας όλα τα αναγκαία νομοθετικά, κανονιστικά και διοικητικά μέτρα για να συμμορφωθεί προς τις διατάξεις της οδηγίας 84/156/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 8ης Μαρτίου 1984, για τις οριακές τιμές και τους ποιοτικούς στόχους

όσον αφορά τις απορρίψεις υδραργύρου σε τομείς άλλους εκτός του τομέα της ηλεκτρολύσεως των χλωριούχων αλάτων των αλκαλίων (ΕΕ L 74, σ. 49, στο εξής: οδηγία), ακριβέστερα δε μη καταρτίζοντας τα ειδικά προγράμματα που προβλέπει η οδηγία αυτή, και, επικουρικώς, μη ανακοινώνοντας αμέσως τα μέτρα αυτά στην Επιτροπή, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 189, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ καθώς από τις διατάξεις της οδηγίας αυτής.

2 Το άρθρο 3 της οδηγίας αφορά τα πρότυπα αποβολής για τις απορρίψεις υδραργύρου προελεύσεως βιομηχανικών εγκαταστάσεων.

3 Για να αποφευχθεί ή εξαλειφθεί η ρύπανση λόγω των απορρίψεων υδραργύρου από άλλες εγκαταστάσεις για τις οποίες τα πρότυπα αποβολής δεν μπορούν να καθοριστούν ούτε να καταστούν αντικείμενο τακτικού ελέγχου λόγω της διασποράς των πηγών, το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας ορίζει ότι τα κράτη μέλη οφείλουν να καταρτίσουν ειδικά προγράμματα για τις απορρίψεις υδραργύρου που πραγματοποιούνται από πολλαπλές πηγές που δεν αποτελούν βιομηχανικές εγκαταστάσεις και για τις οποίες δεν είναι δυνατό να εφαρμοστούν στην πράξη τα πρότυπα αποβολής που προβλέπει το άρθρο 3 της οδηγίας. Επίσης, η παράγραφος 3 του ίδιου άρθρου ορίζει ότι τα ειδικά προγράμματα εφαρμόζονται από 1ης Ιουλίου 1989 και κοινοποιούνται στην Επιτροπή.

4 Σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας, τα κράτη μέλη έπρεπε να θεσπίσουν τα αναγκαία μέτρα για να συμμορφωθούν προς την οδηγία εντός προθεσμίας δύο ετών από της κοινοποιήσεώς της και να ενημερώσουν αμέσως την Επιτροπή σχετικά.

5 Μη έχοντας λάβει καμία κοινοποίηση του ή των προγραμμάτων που τέθηκαν σε εφαρμογή από την Πορτογαλική Κυβέρνηση και που αφορά η οδηγία, η

Επιτροπή, με έγγραφο της 4ης Δεκεμβρίου 1992, ζήτησε από την κυβέρνηση αυτή να της κοινοποιήσει το ή τα εν λόγω προγράμματα, εντός προθεσμίας δύο μηνών.

6 Μη έχοντας λάβει καμία απάντηση και μη διαθέτοντας κανένα άλλο πληροφοριακό στοιχείο που θα επέτρεπε το συμπέρασμα ότι η Πορτογαλική Δημοκρατία κατάρτισε το ή τα εν λόγω προγράμματα, η Επιτροπή απηύθυνε, στις 18 Ιουνίου 1993, έγγραφο οχλήσεως στην Πορτογαλική Δημοκρατία, καλώντας την να της υποβάλει τις παρατηρήσεις της εντός προθεσμίας δύο μηνών.

7 Η Πορτογαλική Δημοκρατία απάντησε στο έγγραφο οχλήσεως με έγγραφο της 6ης Ιανουαρίου 1994, με το οποίο ανέφερε ότι, λαμβανομένου υπόψη ότι δεν εντοπίστηκε καμία μονάδα που προβαίνει σε απορρίψεις υδραργύρου σε άλλους τομείς εκτός του τομέα της ηλεκτρολύσεως των χλωριούχων αλάτων των αλκαλίων, θεωρεί ότι, εφόσον δεν πληρούται η προϋπόθεση από την οποία εξαρτάται η υποχρέωση καταρτίσεως των προγραμμάτων του άρθρου 4 της οδηγίας, καθόσον δεν υφίσταται ούτε απόρριψη υδραργύρου ούτε ρύπανση από υδράργυρο, η υποχρέωση καταρτίσεως των εν λόγω προγραμμάτων δεν ισχύει γι' αυτήν.

8 Μη έχοντας πειστεί για το βάσιμο των παρατηρήσεων της Πορτογαλικής Δημοκρατίας, η Επιτροπή τής απηύθυνε, με έγγραφο της 25ης Οκτωβρίου 1995, αιτιολογημένη γνώμη, καλώντας την να θεσπίσει τα αναγκαία μέτρα για να συμμορφωθεί προς την οδηγία εντός προθεσμίας δύο μηνών από της κοινοποιήσεως της αιτιολογημένης γνώμης.

9 Με έγγραφο της 18ης Ιουλίου 1996, η Πορτογαλική Δημοκρατία απάντησε στην αιτιολογημένη γνώμη της Επιτροπής πληροφορώντας την ότι αναγνωρίζει την επείγουσα ανάγκη να τεθούν σε εφαρμογή τα πιο πάνω προγράμματα, αλλά ότι η εφαρμογή τους αποδεικνύεται ιδιαίτερα δύσκολη λόγω των προβλημάτων που θέτει ο εντοπισμός ποικίλων και πολλαπλών πηγών. Η Πορτογαλική Δημοκρατία προσέθεσε ότι έχει ήδη αρχίσει να εξετάζει τις

δυνατότητες και προϋποθέσεις συνάψεως συμφωνιών με τους ενδιαφερόμενους οργανισμούς (επαγγελματικές ενώσεις, νοσοκομεία, δήμοι και κοινότητες κ.λπ.) καθώς και τις τεχνικές προϋποθέσεις και τον καθορισμό κριτηρίων και κανόνων ελέγχου των απορρίψεων υδραργύρου που προέρχονται από πολλαπλές μη βιομηχανικές πηγές. Τέλος, ανέφερε ότι για την υλοποίηση των σχεδίων της είναι αναγκαία προθεσμία τριών μηνών και ότι τα αποτελέσματα των σχεδίων αυτών θα ανακοινωθούν στην Επιτροπή εν ευθέτω χρόνω.

10 Μετά το έγγραφο αυτό, η Επιτροπή δεν έλαβε από την Πορτογαλική Κυβέρνηση καμία πληροφορία που θα της παρείχε τη δυνατότητα να διαπιστώσει ότι η Πορτογαλική Δημοκρατία εκπλήρωσε τις υποχρεώσεις που επιβάλλει η οδηγία. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.

11 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι από την ανάγνωση της απαντήσεως στην αιτιολογημένη γνώμη προκύπτει ότι η Πορτογαλική Δημοκρατία δεν αμφισβητεί ότι οφείλει να καταρτίσει τα ειδικά προγράμματα του άρθρου 4 της οδηγίας. Ωστόσο, τονίζει ότι, αν και παρήλθαν οι προθεσμίες που τάχθηκαν, η Πορτογαλική Δημοκρατία ούτε κατάρτισε ούτε εφάρμοσε τα ειδικά προγράμματα και, εν πάση περιπτώσει, δεν της τα κοινοποίησε. Κατά συνέπεια, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει τόσο από το άρθρο 189, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης όσο και και από την οδηγία.

12 Η Πορτογαλική Κυβέρνηση δεν αμφισβητεί την προσαπτόμενη παράβαση. Υπογραμμίζει ότι κατέβαλε προσπάθειες για να υπερβεί τις δυσκολίες που αντιμετώπισε κατά την κατάρτιση των προβλεπομένων στο άρθρο 4 της οδηγίας ειδικών προγραμμάτων για τις απορρίψεις υδραργύρου, ειδικά δε όσον αφορά τον εντοπισμό ποικίλων και πολλαπλών πηγών. Ωστόσο, παρά τις

προσπάθειες αυτές, η ολοκλήρωση των εργασιών καταρτίσεως των προγραμμάτων δημιουργεί ακόμη ορισμένες δυσκολίες, λόγω της πολυπλοκότητάς τους.

13 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η μεταφορά της οδηγίας δεν πραγματοποιήθηκε εντός της ταχθείσας προθεσμίας.

14 Συνεπώς, πρέπει να θεωρηθεί βάσιμη η προσφυγή που άσκησε η Επιτροπή.

15 Κατά συνέπεια, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Πορτογαλική Δημοκρατία, μη θεσπίζοντας εντός της ταχθείσας προθεσμίας όλα τα αναγκαία νομοθετικά, κανονιστικά και διοικητικά μέτρα για να συμμορφωθεί προς τις διατάξεις της οδηγίας, και ακριβέστερα μη καταρτίζοντας τα ειδικά προγράμματα που προβλέπει η οδηγία αυτή, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής.

Επί των δικαστικών εξόδων

16 Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα. Δεδομένου ότι η Πορτογαλική Δημοκρατία ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) Η Πορτογαλική Δημοκρατία, μη θεσπίζοντας εντός της ταχθείσας προθεσμίας όλα τα αναγκαία νομοθετικά, κανονιστικά και διοικητικά μέτρα για να συμμορφωθεί προς τις διατάξεις της οδηγίας 84/156/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 8ης Μαρτίου 1984, για τις οριακές τιμές και τους ποιοτικούς στόχους όσον αφορά τις απορρίψεις υδραργύρου σε τομείς άλλους εκτός του τομέα της ηλεκτρολύσεως των χλωριούχων αλάτων των αλκαλίων, και ακριβέστερα μη καταρτίζοντας τα ειδικά προγράμματα που προβλέπει η οδηγία αυτή, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής.

2) Καταδικάζει την Πορτογαλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

Ragnemalm Mancini Murray

Hirsch Ιωάννου

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 18 Ιουνίου 1998.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του έκτου τμήματος

H. Ragnemalm